
Документ за разглеждане в заседание

A9-0304/2023

25.10.2023

ДОКЛАД

съдържащ препоръки към Комисията относно рамка на ЕС за социалното и професионалното положение на хората на изкуството и работещите в секторите на културата и творчеството (2023/2051(INL))

Комисия по заетост и социални въпроси
Комисия по култура и образование

(Процедура на съвместни комисии – член 58 от Правилника за дейността)

Докладчици: Тоан Мандерс, Доменек Руис Девеса

(Право на инициатива – член 47 от Правилника за дейността)

СЪДЪРЖАНИЕ

	Страница
ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА РЕЗОЛЮЦИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ.....	3
ПРИЛОЖЕНИЕ КЪМ ПРЕДЛОЖЕНИЕТО ЗА РЕЗОЛЮЦИЯ: ПРЕПОРЪКИ ОТНОСНО СЪДЪРЖАНИЕТО НА ИСКАНИТЕ ПРЕДЛОЖЕНИЯ.....	32
ПРИЛОЖЕНИЕ СПИСЪК НА ОБРАЗОВАНИЯТА ИЛИ ЛИЦАТА, ПРЕДОСТАВИЛИ ИНФОРМАЦИЯ НА ДОКЛАДЧИЦИТЕ	35
ИНФОРМАЦИЯ ОТНОСНО ПРИЕМАНЕТО ВЪВ ВОДЕЩАТА КОМИСИЯ	37
ПОИМЕННО ОКОНЧАТЕЛНО ГЛАСУВАНЕ ВЪВ ВОДЕЩАТА КОМИСИЯ	38

ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА РЕЗОЛЮЦИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ

съдържаща препоръки към Комисията относно рамка на ЕС за социалното и професионалното положение на хората на изкуството и работещите в секторите на културата и творчеството (2023/2051(INL))

Европейският парламент,

- като взе предвид членове 6, 46, 151, 153, 157, 165, 167 и 225 от Договора за функционирането на Европейския съюз,
- като взе предвид членове 11, 12, 13, 15, 27, 28, 30 и 31 от Хартата на основните права на Европейския съюз,
- като взе предвид Европейския стълб на социалните права и свързания с него план за действие,
- като взе предвид препоръката на ЮНЕСКО относно статута на хората на изкуството от 27 октомври 1980 г., Конвенцията за опазване и насърчаване на многообразието от форми на културно изразяване от 2005 г. и декларацията, приета на Световната конференция на ЮНЕСКО за културните политики и устойчивото развитие (MONDIACULT 2022),
- като взе предвид съответните конвенции и препоръки на МОТ,
- като взе предвид Декларацията от Щутгарт от 19 юни 1983 г. на Европейския съвет,
- като взе предвид Римската декларация от 25 март 2017 г., подкрепена от ръководителите на 27-те държави членки и на Европейския съвет, Европейския парламент и Европейската комисия,
- като взе предвид Римската декларация на министрите на културата на Г-20 от 30 юли 2021 г.,
- като взе предвид Декларацията от Касерес¹, приета на неформалната среща на министрите на културата от ЕС на 25 – 26 септември 2023 г.,
- като взе предвид решението на Съда от 30 март 2000 г. по дело C-178/97²,
- като взе предвид съответните правни актове на Съюза в областта на труда и социалната политика, като например Директива 2018/957 за изменение на Директива № 96/71/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември

¹ <https://spanish-presidency.consilium.europa.eu/media/keantfog/c%3%A1ceres-declaration.pdf>

² Решение на Съда от 30 март 2000 г., Barry Banks и др./Theatre royal de la Monnaie, C-178/97, ECLI:EU:T:1998:90.

1996 г. относно командироването на работници в рамките на предоставянето на услуги³, Регламент (ЕО) № 883/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 г. за координация на системите за социална сигурност⁴, Директива № 2003/88/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 4 ноември 2003 г. относно някои аспекти на организацията на работното време⁵, Директива (ЕС) 2019/1152 на Европейския парламент и на Съвета от 20 юни 2019 г. за прозрачни и предвидими условия на труд в Европейския съюз⁶ и Директива (ЕС) 2022/2041 на Европейския парламент и на Съвета от 19 октомври 2022 г. относно адекватните минимални работни заплати в Европейския съюз⁷,

- като взе предвид съответните правни актове на Съюза в областта на равното третиране, като Директива № 2006/54/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 5 юли 2006 г. относно равното третиране на мъжете и жените в областта на заетостта и професиите⁸, която включва схеми за социална сигурност, Директива № 2010/41/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 7 юли 2010 г. за прилагане на принципа на равно третиране на мъжете и жените, които извършват дейности в качеството на самостоятелно заети лица, и за отмяна на Директива 86/613/ЕИО на Съвета⁹, Директива (ЕС) 2023/970 на Европейския парламент и на Съвета от 10 май 2023 г. за укрепване прилагането на принципа на равно заплащане на жените и мъжете за равен труд или за труд с равна стойност чрез прозрачност в заплащането и механизми за прилагане¹⁰ и Директива (ЕС) 2022/2381 на Европейския парламент и на Съвета от 23 ноември 2022 г. за подобряване на баланса между половете сред директорите на дружества, регистрирани на фондовата борса, и за свързаните с това мерки (жените в управителните съвети),
- като взе предвид Директива 2019/1158 относно равновесието между професионалния и личния живот на родителите и лицата, полагащи грижи,
- като взе предвид Директива 2010/13/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 10 март 2010^о г. за координирането на някои разпоредби, установени в закони, подзаконовни и административни актове на държавите членки, отнасящи се до предоставянето на аудиовизуални медийни услуги (Директива за аудиовизуалните медийни услуги)¹¹,
- като има предвид Директива (ЕС) 2019/789 на Европейския парламент и на Съвета от 17 април 2019 г. относно авторското право и сродните му права в цифровия единен пазар¹² и Директива 2019/789 на Европейския парламент и на Съвета от 17 април 2019 г. за установяване на правила във връзка с упражняването на авторското право и сродните му права, приложими за

³ ОВ L 18, 21.1.1997 г., стр. 1.

⁴ ОВ L 166, 30.4.2004 г., стр. 1.

⁵ ОВ L 299, 18.11.2005 г., стр. 9.

⁶ ОВ L 186, 11.7.2019 г., стр. 105.

⁷ ОВ L 275, 25.10.2022 г., стр. 33.

⁸ ОВ L 204, 26.7.2006 г., стр. 23.

⁹ ОВ L 180, 15.7.2010 г., стр. 1.

¹⁰ ОВ L 132, 17.5.2023 г., стр. 21.

¹¹ ОВ L 131, 20.5.2017 г., стр. 1.

¹² ОВ L 130, 17.5.2019, стр. 92.

определени онлайн предавания на излъчващите организации и за препредаването на телевизионни и радиопрограми,

- като взе предвид Решение (ЕС) 2017/864 на Европейския парламент и на Съвета от 17 май 2017 г. относно Европейска година на културното наследство (2018 г.)¹³,
- като взе предвид съобщението на Комисията от 22 май 2018 г., озаглавено „Нова европейска програма за култура“ (COM(2018)0267),
- като взе предвид съобщението на Комисията от 22 май 2018 г., озаглавено „Изграждане на по-силна Европа: ролята на политиките за младежта, образованието и културата“ (COM(2018)0268),
- като взе предвид съобщението на Комисията от 30 септември 2020 г., озаглавено „План за действие в областта на цифровото образование за 2021 – 2027г., Приспособяване на образованието и обучението към цифровата ера“ (COM(2020)0624),
- като взе предвид съобщението на Комисията от 3 декември 2020 г., озаглавено „Европейските медии в цифровото десетилетие: План за действие в подкрепа на възстановяването и трансформацията“ (COM(2020)0784 final)
- като взе предвид рамковите споразумения на европейските социални партньори относно дистанционната работа (2002 г.) и цифровизацията (2020 г.),
- като взе предвид Регламент (ЕС) 2021/818 на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 2021 година за създаване на програма „Творческа Европа“ (2021 – 2027 г.)¹⁴,
- като взе предвид Регламент (ЕС) 2021/1057 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 г. за създаване на Европейския социален фонд плюс (ЕСФ +) и за отмяна на Регламент (ЕС) № 1296/2013¹⁵,
- като взе предвид Регламент (ЕС) 2021/241 на Европейския парламент и на Съвета от 12 февруари 2021 г. за създаване на Механизъм за възстановяване и устойчивост¹⁶,
- като взе предвид Регламент (ЕС) № 2021/523 на Европейския парламент и на Съвета от 24 март 2021 г. за създаване на програмата InvestEU и за изменение на Регламент (ЕС) № 2015/1017¹⁷,
- като взе предвид съобщението на Комисията от 4 март 2021 г., озаглавено „План за действие на Европейския стълб на социалните права“ (COM(2021)0102),

---

¹³ ОВ L 131, 20.5.2017 г., стр. 1.

¹⁴ ОВ L 189, 28.5.2021 г., стр. 34.

¹⁵ ОВ L 231, 30.6.2021 г., стр. 21.

¹⁶ ОВ L 57, 18.2.2021 г., стр. 17 – 75.

¹⁷ ОВ L 107, 26.3.2021 г., стр. 30.

- като взе предвид доклада на Комисията от 29 юни 2022 г. относно работния план за културата за периода 2019 – 2022 г. (COM(2022)0317),
- като взе предвид съобщението на Комисията от 30 септември 2022 г., озаглавено „Насоки на Европейската комисия относно прилагането на конкурентното право на Съюза към колективните трудови договори във връзка с условията на труд на самостоятелно заетите лица, работещи сами.“ (2022/C 374/02),
- като взе предвид съобщението на Комисията от 25 януари 2023 г., озаглавено „Укрепване на социалния диалог в Европейския съюз: оползотворяване на пълния му потенциал за управление на справедливи преходи“ (COM(2023) 40 final),
- като взе предвид съобщението на Комисията от 6 септември 2023 г., озаглавено „Цифровизация при координация на системите за социална сигурност: улесняване на свободното движение в рамките на единния пазар“ (COM(2023)501 final),
- като взе предвид Решение (ЕС) 2023/936 на Европейския парламент и на Съвета от 10 май 2023 г. относно Европейска година на уменията¹⁸,
- като взе предвид Перспективи на Европейската комисия на индустрията на европейските медии, публикуван на 17 май 2023 г.(SWD(2023) 150 final),
- като взе предвид Европейската квалификационна рамка за обучение през целия живот,
- като взе предвид стратегическата рамка на ЕС за здравословни и безопасни условия на труд 2021 – 2027 г. и Доклада на Парламента относно нова стратегическа рамка на ЕС за здравословни и безопасни условия на труд след 2020 г. (включително по-добра защита на работниците от излагане на вредни вещества, стрес на работното място и наранявания поради повтарящи се движения) (2010/2165(INI),
- като взе предвид препоръката на Съвета от 22 май 2018 г. относно ключовите компетентности за учене през целия живот (2018/C189/01),
- като взе предвид препоръката на Съвета от 26 ноември 2018 г. относно насърчаването на автоматичното взаимно признаване на квалификациите за висше образование и за завършен гимназиален етап на средно образование и квалификациите по обучение и на резултатите от периоди на учене в чужбина,
- като взе предвид препоръката на Съвета от 8 ноември 2019 г. относно достъпа на работниците и самостоятелно заетите лица до социална закрила (2019/C 387/01),
- като взе предвид заключенията на Съвета от 18 май 2021 г. относно възстановяването, издръжливостта и устойчивостта на секторите на културата и творчеството,
- като взе предвид препоръката на Съвета от 16 юни 2022 г. относно европейски

---

¹⁸ ОВ L 125, 11.5.2023 г., стр. 1.

подход към микроуверенията с цел стимулиране на ученето през целия живот и пригодността за заетост,

- като взе предвид препоръката на Съвета от 16 юни 2022 г. относно индивидуални сметки за обучение,
- като взе предвид резолюцията на Съвета от 7 декември 2022 г. относно работния план на ЕС за културата за периода 2023 – 2026 г. (2022/С 466/01),
- като взе предвид препоръката на Съвета от 30 януари 2023 г. относно адекватен минимален доход, гарантиращ активно приобщаване,
- като взе предвид препоръката на Комисията от 12 юни 2023 г. относно укрепване на социалния диалог в Европейския съюз,
- като взе предвид своите резолюции от 7 юни 2007 г. относно социалния статут на хората на изкуството (2006/2249(INI)) и от 20 октомври 2021 г. относно положението на хората на изкуството и възстановяването на сектора на културата в ЕС (2020/2261(INI)),
- като взе предвид своята резолюция от 13 декември 2016 г. относно последователна политика на ЕС по отношение на културните и творческите индустрии¹⁹,
- като взе предвид своите резолюции от 11 декември 2018 г. относно новата европейска програма за култура (2018/2091(INI)) и от 14 декември 2022 г. относно изпълнението на новата европейска програма за култура и стратегията на ЕС за международните културни отношения (2022/2047(INI)),
- като взе предвид своята резолюция от 17 септември 2020 г. относно културното възстановяване на Европа (2020/2708(RSP)),
- като взе предвид своята резолюция от 19 май 2021 г. относно изкуствения интелект в образованието, културата и аудио-визуалния сектор (2020/2017(INI)),
- като взе предвид своята резолюция от 24 юни 2021 г. относно доклада на Комисията относно върховенството на закона за 2020 г. (2021/2025(INI)),
- като взе предвид своята резолюция от 20 октомври 2021 г. относно европейските медии в цифровото десетилетие: план за действие в подкрепа на възстановяването и трансформацията (2021/2017(INI)),
- като взе предвид своята резолюция от 11 ноември 2021 г. относно план за действие в областта на интелектуалната собственост в подкрепа на възстановяването и устойчивостта на ЕС (2021/2007(INI)),
- като взе предвид своята резолюция от 11 ноември 2021 г. относно европейското

---

¹⁹ ОВ С 238, 6.7.2018 г, стр. 28.

пространство за образование: общ холистичен подход (2020/2243(INI)),

- като взе предвид своята резолюция от 24 ноември 2021 г. относно преразглеждането на Финансовия регламент с оглед на влизането в сила на многогодишната финансова рамка за периода 2021 – 2027 г. (2021/2162(INI)) и доклада на BUDG-CONT, като мандат, потвърден на пленарното заседание на 10 май 2023 г., относно предложението за регламент на Европейския парламент и на Съвета относно финансовите правила, приложими за общия бюджет на Съюза (преработен текст) (2022/0162(COD)),
- като взе предвид своята резолюция от 25 ноември 2021 г. относно въвеждането на европейски социалноосигурителен номер с лична трудова карта (2021/2620(RSP)),
- като взе предвид своята резолюция от 15 декември 2022 г. относно подобряването на многогодишната финансова рамка за периода 2021 – 2027 г.: устойчив бюджет на ЕС, адаптиран към новите предизвикателства (2022/2046(INI)),
- като взе предвид своята резолюция от 15 март 2023 г. относно европейския семестър за координация на икономическите политики: социални приоритети и приоритети в областта на заетостта за 2023 г. (2022/2151(INI)),
- като взе предвид своята резолюция от 1 юни 2023 г. относно укрепването на социалния диалог (2023/2536(RSP)),
- като взе предвид своята резолюция от 14 юни 2023 г., съдържаща препоръки към Комисията относно качествените стажове в Съюза (2020/2005(INL)),
- като взе предвид своята резолюция от 23 ноември 2021 г. относно политиката на ЕС в областта на спорта: оценка и възможни перспективи (2021/2058(INI)),
- като взе предвид проучването, проведено от Европейската служба за парламентарни изследвания за комисията по заетост и социални въпроси и комисията по култура и образование от ноември 2023 г. [предстоящо], озаглавено „Рамка на ЕС за социалното и професионалното положение на хората на изкуството и работещите в секторите на културата и творчеството – оценка на европейската добавена стойност“ (проучването „EPRS EAVA“), и доклада от май 2021 г., възложен от Европейския парламент, озаглавен „Положението на хората на изкуството и културните дейци и възстановяването на културата след COVID-19 в Европейския съюз: препоръки за политиката“²⁰,
- като взе предвид доклада от юни 2023 г. на работната група за отворен метод на координация (ОМК), съставена от експерти от държавите членки, озаглавен „Статут и условия на труд на хората на изкуството и професионалистите в областта на културата и творчеството“²¹,

²⁰ [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2021/652252/IPOL_BRI\(2021\)652252_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2021/652252/IPOL_BRI(2021)652252_EN.pdf)

²¹ Европейска комисия, Генерална дирекция „Образование, младеж, спорт и култура“, „Статут и условия на труд на хората на изкуството и професионалистите в областта на културата и творчеството – Доклад на групата на експертите от държавите – членки на ЕС (отворен метод на координация) – окончателен

- като взе предвид доклада на работната група от експерти на държавите членки в рамките на ОМК от 4 юни 2021 г., озаглавен „Към равенство между половете в секторите на културата и творчеството“,
  - като взе предвид доклада „Гласове на културата“ от юни 2021 г., озаглавен „Статут и условия на труд на хората на изкуството и професионалистите в областта на културата и творчеството“²²,
  - като взе предвид проучването, възложено от Комисията, озаглавено „Статут и условия на труд на хората на изкуството и професионалистите в областта на културата и творчеството“, Европейска експертна мрежа по култура и аудиовизия (EENCA) (2020 г.)²³,
  - като взе предвид проучването на ЮНЕСКО, озаглавено „Култура и условия на труд за хората на изкуството: изпълнение на препоръката относно статута на хората на изкуството от 1980 г.“ (2019 г.),
  - като взе предвид членове 47 и 54 от своя Правилник за дейността,
  - като взе предвид съвместните разисквания на комисията по заетост и социални въпроси и комисията по култура и образование в съответствие с член 58 от Правилника за дейността,
  - като взе предвид доклада на комисията по заетост и социални въпроси и комисията по култура и образование (A9-0304/2023),
- A. като има предвид, че секторите на културата и творчеството имат съществена роля за осигуряване на възможността културата да се ползва като обществено благо и за гарантиране на културните права на европейските граждани; като има предвид, че културата, изкуствата, културното наследство и културното многообразие имат голямо значение за европейското общество от културна, образователна, демократична, екологична, социална гледна точка, както и от гледна точка на правата на човека, икономиката и иновациите и представляват стратегически сектори за процеса на европейската интеграция, поради което следва да бъдат подкрепяни с достатъчно финансиране и амбициозни политически рамки, като се вземат предвид полезните взаимодействия с други секторни политики;
- Б. като има предвид, че хората на изкуството, авторите, артистите изпълнители и всички творци в областта на културата са източникът на творчество за нашата европейска култура, въз основа на която се градят нашите общества и демокрации; като има предвид, че формите на изразяване и произведенията на културата и творчеството често са резултат от съществения принос на лица, работещи в секторите на културата и творчеството („професионалисти в СКТ“) с различни задачи, роли и способности, вариращи от създаването на творби до техническа подкрепа и управление на проекти, включително програмиране,

доклад“, Служба за публикации на Европейския съюз, 2023 г., <https://data.europa.eu/doi/10.2766/46315>

²² <https://voicesofculture.eu/wp-content/uploads/2021/07/VoC-Brainstorming-Report-Working-Conditions-2.pdf>

²³ <https://ec.europa.eu/culture/news/study-artists-working-conditions-published>

изследователски и кураторски дейности, комуникация и привличане на публика, наред с другото; като има предвид, че следователно наличието на такива форми на изразяване и произведения зависи от това дали всички професионалисти в СКТ получават подходящо признание и подкрепа;

- В. като има предвид, че артистичните дейности могат да бъдат извършвани както на любителска, така и на професионална основа, което увеличава конкуренцията в една вече силно конкурентна среда; като има предвид, че правното разграничение между тях невинаги е ясно установено и може да се различава в националните законодателства и националните практики; като има предвид, че е необходимо да се разработят всеобхватни политики, които да гарантират, че професионалистите в СКТ могат да се издържат от своята дейност;
- Г. като има предвид, че през 2022 г. 7,7 млн. души са били наети на работа в областта на културата в държавите членки, което възлиза на 3,8% от общата заетост²⁴; като има предвид, че съответното икономическо въздействие на СКТ, което представлява 4,2% от БВП на ЕС и 1,0% от всички разходи на сектор „Държавно управление“²⁵, действа също така като фактор за устойчив растеж в различни сектори и за местно и регионално развитие;
- Д. като има предвид, че условията на живот и труд за професионалистите в СКТ, независимо от тяхната роля или статут на наети или самостоятелно заети лица, се характеризират с несигурност, нестабилност и периоди на прекъсване, непредсказуеми доходи, по-слаба способност за договаряне в отношенията с контрагентите, краткосрочни договори, слабо или несъществуващо социалноосигурително покритие и липса на достъп до обезщетения за безработица; като има предвид, че социалноосигурителното покритие на професионалистите в СКТ варира в отделните държави и между тях поради различия в секторите и видовете работа в тях и може да доведе до различия в условията на живот и труд; като има предвид, че социалните условия и условията на труд в СКТ трябва да бъдат подобрени коренно, както се подчертава в Декларацията на лидерите на G-20 от Рим от октомври 2021 г.²⁶;
- Е. като има предвид, че СКТ се състоят предимно от физически лица, както и от микро-, малки и средни организации и предприятия, самоуправляващи се организации и културни кооперации; като има предвид, че повече от два пъти по-голям е броят на самостоятелно заетите професионалисти в СКТ в сравнение с общото население (32% спрямо 14%) и че професионалистите в СКТ често участват във форми на заетост, които се отклоняват от традиционните условия на труд, и в сравнение със средностатистическото работещо лице е по-малко вероятно да имат постоянна работа, да са наети, да работят на пълно работно време или на едно работно място, като често съчетават заетост и самостоятелна заетост, включително като самостоятелно заети лица, работещи сами, в СКТ и други сектори като услугите или образованието; като има предвид, че работата на

²⁴ Евростат: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/ddn-20230824-1>

²⁵ https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Government_expenditure_on_cultural_broadcasting_and_publishing_services&oldid=593681

²⁶ <https://www.consilium.europa.eu/media/52730/g20-leaders-declaration-final.pdf>

няколко работни места може сериозно да засегне равновесието между професионалния и личния живот; като има предвид, че професионалистите в СКТ са склонни да имат кариерно развитие на базата на проекти, и висока степен на мобилност;

- Ж. като има предвид, че липсата на специфична рамка за заетост на професионалистите в СКТ в националното законодателство на някои държави членки и нетипичните условия на труд, често прекъсвани или извършвани паралелно с неплатени периоди на творческо търсене, създаване на творби или репетиции, в съчетание с нередовни доходи, водят до нередовно заплащане и липса на непрекъснатост на вноските, което сериозно ограничава способността на професионалистите в СКТ да плащат вноски и ефективния им достъп до социална закрила; като има предвид, че вследствие на това техният достъп до съответните обезщетения, по-специално до схеми за обезщетения при безработица, пенсионни обезщетения, платен годишен отпуск и отпуск по болест, отпуск за отглеждане на дете и достъп до детски заведения, често е ограничен; като има предвид, че дори когато е налице доброволно осигуряване, процентът на осигуряване на самостоятелно заетите професионалисти в СКТ е нисък; като има предвид, че това положение може да се влоши в резултат на неправилно определяне на трудовия статус на професионалистите в СКТ;
- З. като има предвид, че кариерното израстване и устойчивостта на професионалната кариера в СКТ често зависят от социално-икономически характеристики и се определят от възраст, пол, етнически произход, увреждане и клас; като има предвид, че лицата на средна възраст, хората с увреждания, представителите на малцинствени и етнически групи и хората с работнически произход в СКТ може да бъдат изправени пред по-лоши условия на труд; като има предвид, че кариерното израстване и устойчивост в секторите на културата и творчеството са предизвикателство и че перспективите за професионално развитие обикновено се влошават с възрастта; като има предвид, че при работещите лица в по-напреднала възраст в СКТ се наблюдава по-висок процент на самостоятелна заетост, което ги излага на по-висок риск от несигурност;
- И. като има предвид, че професионалистите в СКТ бяха засегнати тежко от пандемията от COVID-19, която разкри техните несигурни условия на живот и труд; като има предвид, че според оценките на ЮНЕСКО повече от 10 милиона лица, работещи в СКТ, са загубили работните си места през 2020 г. в световен мащаб²⁷; като има предвид, че антикризисните механизми изиграха ключова роля по време на пандемията от COVID-19 и след нея за преодоляване на трудностите в СКТ; като има предвид, че въпреки че СКТ претърпяха значителни промени поради пандемията, цифровизацията и екологичния преход, в резултат на което ученето през целия живот, преквалификацията и повишаването на квалификацията придобиха съществено значение, тези сектори не се възстановиха напълно от загубите, понесени по време на пандемията, което оказва трайно въздействие върху препитанието на работещите в секторите; като има предвид, че кризата, предизвикана от COVID-19, подчерта уязвимостта на вече съществуващите организационни структури и работни практики, по-специално за

---

²⁷ ЮНЕСКО, Re Shaping Policies for Creativity („Реформиране на политиките за творчеството“).

уязвимите професионалисти с несигурен трудов статус, като например работещите на нетипични трудови договори или по проекти;

- Й. като има предвид, че професионалистите в СКТ обикновено имат ниски пенсионни права в резултат на нетипичния и често несигурен характер на техния труд, което може да окаже въздействие върху нивото на вноските или други изисквани критерии за получаване на право на пенсия; като има предвид, че хората на изкуството продължават да работят и след навършване на официалната възраст на пенсиониране;
- К. като има предвид, че добре функциониращият секторен социален диалог на национално равнище и на равнище ЕС и високите нива на обхват на колективното договаряне играят съществена роля за изграждането на професионални и устойчиви сектори, като допринасят за приобщаващ пазар на труда, който насърчава достойни условия на труд, включително справедливо и адекватно заплащане; като има предвид, че ограниченият обхват на колективното договаряне в секторите на културата и творчеството²⁸ в няколко държави членки са причина за лошото качество на работните места, ниските заплати, неблагоприятните договори и ограничения достъп до социална закрила; като има предвид, че профсъюзите срещат трудности да организират работещите в СКТ поради непостоянните модели на работа, смяната на работните места, комбинацията от професионални дейности, както и предвид по-големия брой на самостоятелно заети лица в сектора; като има предвид, че редица организации не участват в колективното договаряне и много професионални групи все още не са представени; като има предвид, че новите предизвикателства, с които се сблъскват секторите, например цифровизацията, ИИ и развитието на нови умения, следва да бъдат отразени в съвременни и ефективни системи на колективно трудово договаряне;
- Л. като има предвид, че недеklarираният труд подкопава правата на човека, и по-специално достойните условия на труд и живот, възпрепятства прилагането на ориентирани към устойчив растеж политики, създавайки сериозни рискове за устойчивостта на европейския социален модел, и насърчава нелоялната конкуренция; като има предвид, че разпространението на частично или изцяло недеklarирания труд, който изключва професионалистите в СКТ от закрилата на трудовото право и от социалноосигурително покритие, е въпрос, който буди силна загриженост в СКТ; като има предвид, че Европейският орган по труда (ЕОТ) играе важна роля за извършването на съгласувани и съвместни инспекции с цел подобряване на капацитета на държавите членки да гарантират защитата на лицата, упражняващи правото си на свободно движение, и да противодействат на измамите и злоупотребите с трансграничен характер;
- М. като има предвид, че разлики между половете по отношение на заплащането, пенсиите и полагането на грижи са налице и в СКТ; като има предвид, че жените, заемащи управленски и ръководни позиции, са малцинство²⁹; като има предвид,

---

²⁸ Бележка на Eurofound относно тенденциите в заетостта и условията на труд в творческите сектори, предоставена по искане на докладчиците, 29 май 2023 г.

²⁹ <http://www.womarts.eu/upload/01-LI-WOMART-1-20-6.pdf>, стр. 34 и с.

че жените печелят средно по-малко от колегите си мъже в същата професия³⁰ и при същите видове договори, което може сериозно да повлияе на равновесието между професионалния и личния живот, включително поради нестандартното и нередовно работно време, предприемането на пътувания и интензивното създаване на контакти, необходими за работата, както и поради липсата на инфраструктура за полагане на грижи; като има предвид, че вследствие на това жените често имат сравнително по-кратка кариера, особено в аудио-визуалния сектор;

- Н. като има предвид, че сексуалният тормоз в секторите на културата и творчеството е три пъти по-висок³¹, отколкото при средната работна сила; като има предвид, че жените страдат непропорционално от тормоз и злоупотреби, също онлайн, както го показва движението MeToo; като има предвид, че това може да доведе до риск от автоцензура, което се отразява отрицателно на артистичното изразяване на жените, ограничава тяхната свобода на изразяване и кариерното им израстване; като има предвид, че основното на пола насилие и тормоз в СКТ засилват неравенствата между половете³²; като има предвид, че подобни системни пречки ще изискват интегриран подход за тяхното предотвратяване и премахване; като има предвид, че Конвенцията относно насилието и тормоза (№ 190) и Препоръка (№ 206) на МОТ са първите международни трудови стандарти, в които се предлага обща рамка за превенция, правна защита и премахване на насилието и тормоза в работната среда;
- О. като има предвид, че някои държави членки са приели мерки за стимулиране на дружествата да участват на доброволна основа в реинтеграцията на пазара на труда на жертвите на основано на пола насилие и тормоз чрез предоставяне на възможност за намаляване на вноските на работодателите в системите за социална сигурност при сключване на безсрочни договори, което би могло да послужи като пример за добра практика;
- П. като има предвид, че професионалистите в СКТ от групите в неравностойно положение, включително хората от етнически и географски малцинства или с различен статут на пребиваване, хората в неравностойно социално-икономическо положение, хората с увреждания и ЛГБТИК+ лицата, както и жените и младите хора, имат по-ограничен достъп до кариера в сферата на изкуството и културата и по-малко възможности за развитие на дългосрочна кариера в тези сектори, което увеличава риска от липса на смяна на поколенията в СКТ;
- Р. като има предвид, че в редица държави членки не съществува специална правна рамка за нито една категория професионалисти в СКТ; като има предвид, че редица държави членки са в процес на актуализиране на своята правна рамка с цел защита на правата на професионалистите в СКТ, като вземат предвид

³⁰ https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/EARN_GR_GPGR2_custom_6350417/default/table?lang=en [PMMR1], PAG. 60; https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_dialogue/---sector/documents/publication/wcms_865323.pdf

³¹ Бележка на Eurofound относно тенденциите в заетостта и условията на труд в творческите сектори, предоставена по искане на докладчиците, 29 май 2023 г.

³² МОТ, Policy Brief on sexual harassment in the entertainment industry, 2020 („Обзор на политиките, сексуален тормоз в развлекателната индустрия“), ноември 2020 г.

особеностите на секторите на културата и творчеството; като има предвид, че някои държави членки са включили в своите планове за възстановяване и устойчивост законодателни реформи за подобряване на условията на труд на професионалистите в СКТ;

- С. като има предвид, че мобилността е важен елемент от професионалната дейност и професионалното развитие на хората на изкуството и допринася за увеличаване на доходите и дългосрочната финансова предсказуемост; като има предвид, че много хора на изкуството често пътуват в различни държави членки; като има предвид, че мобилността е важна за студентите и младите професионалисти в СКТ, за да разширят своето образование, да придобият разнообразни набори от умения и да разполагат с по-широк набор от привлекателни възможности за кариерно развитие; като има предвид, че от друга страна, мобилността на хората на изкуството е свързана със специфични предизвикателства, по-специално във връзка със социалната закрила и данъчното облагане, което изисква конкретни мерки; като има предвид, че високото ниво на мобилност може също да благоприятства недеklarирания труд³³; като има предвид, че настоящите инструменти за финансиране в подкрепа на мобилността следва да бъдат по-добре адаптирани към специфичните характеристики на секторите; като има предвид, че творческите дейности често обединяват професионалисти в СКТ не само от ЕС, но и от трети държави, чиято мобилност може да бъде ограничена поради трудности при получаването на средносрочни визи;
- Т. като има предвид, че достъпът до образование в областта на изкуствата насърчава социалното приобщаване и борбата срещу неравенствата; като има предвид, че програмата „Еразъм+“ е най-видният успех на Съюза във връзка с постигането на целите на качествено и приобщаващо образование; като има предвид, че настоящата липса на автоматично взаимно признаване на артистичните компетентности и творческите умения и квалификации възпрепятства трансграничната мобилност на професионалистите в СКТ;
- У. като има предвид, че СКТ претърпяват значителни промени, което изисква оценка на уменията, необходими в тези сектори, и разработването на политики за преодоляване на настоящия недостиг на умения; като има предвид, че Европейският пакт за уменията (2020 г.) и Европейската година на уменията (2023 г.) допълнително подчертаха необходимостта от интегриране на уменията, особено на трансверсалните, социалните и цифровите умения, в образователните системи с оглед на развитието на квалифицирани кадри и професионалния преход, включително чрез техническо и професионално обучение посредством широкомащабни партньорства за умения в рамките на по-широката екосистема на СКТ, в сътрудничество със социалните партньори;
- Ф. като има предвид, че бързият темп на цифровата трансформация, ускорен по време на пандемията от COVID-19, и все по-широкото използване на изкуствения

---

³³ Европейски орган по труда, Study on „Different forms of cross-border undeclared work, including through third-country nationals“ (Проучване на тема „Различни форми на трансграничен недеklarиран труд, включително чрез граждани на трети държави“, септември 2021 г., стр. 13; https://www.ela.europa.eu/sites/default/files/2022-01/Study-report-on-different-forms-of-cross-border-UDW.2021_EN.pdf

интелект (ИИ) създават нови възможности и работни места, улесняват нови бизнес модели и форми на производство и разнообразяват схемите на работа, както и подобряват достъпа до култура за по-голяма аудитория, като по този начин допринасят за динамиката на секторите и тяхната трансформация; като има предвид обаче, че това доведе до определени проблеми и несигурност, които причиниха загуба на работни места, преместване на работещите лица и загуба на контрол върху работата им, включително проблеми, свързани с авторството, собствеността върху творбите и разнообразието; като има предвид, че цифровизацията улесни трансграничното предоставяне на културни услуги; като има предвид, че тази тенденция върви ръка за ръка с нарастващото използване на неправомерни и принудителни договорни практики от страна на големите медийни платформи, което застрашава справедливото и адекватно възнаграждение и условия на труд на европейските творци;

- Х. като има предвид, че възнаграждението за използването на творческия им труд е от централно значение за условията на труд на писателите и композиторите, тъй като това е в основата на техните доходи като професионални творци; като има предвид, че организациите за колективно управление на авторски права и тяхната глобална система играят важна роля за осигуряването на справедливо възнаграждение на творците, включително чрез договаряне на тарифи с ползвателите, и за насърчаване на културното многообразие и изразяване;
- Ц. като има предвид, че Декларацията от Щутгарт отразява обединена европейска визия, в която лидерите изразяват готовността си да работят заедно за постигане на обща съдба и желанието си да утвърдят европейската идентичност и да постигнат напредък към още по-тесен съюз между неговите народи; като има предвид, че декларацията разглежда ролята на културата като важен компонент за постигането на тази цел;

Секторите на културата и творчеството – обединяване на народите на Европа

1. счита, че секторите на културата и творчеството (СКТ) играят жизненоважна роля за себerealизацията на хората и за насърчаване на социалното и икономическото сближаване в Европа, динамичната демокрация и просперитета и приобщаването на нашите общества; освен това счита, че те заслужават подкрепа поради присъщата на изкуствата и културата стойност;
2. подчертава, че професионалистите в СКТ са от ключово значение за процеса на европейската интеграция и че техният труд допринася за свързване на общностите, изграждане на идентичността на народите на Европа, насърчаване на европейското културно многообразие и глобалния диалог;
3. подчертава отговорността на Съюза съгласно член 167 от ДФЕС да допринася за просперитета на културите на държавите членки и съгласно член 3 от ДФЕС да опазва и насърчава културното наследство на Европа; счита, че от историческа гледна точка европейското културно наследство е служило като център за привличане и влияние в световен мащаб, но за възвръщането на тази водеща роля са необходими значителни инвестиции в СКТ и политики за тяхното укрепване, като по този начин се гарантират културните права на хората;

„Статут на човека на изкуството“

4. призовава държавите членки да се стремят да прилагат препоръката на ЮНЕСКО от 1980 г. относно статута на хората на изкуството, по която всички те са страни; отбелязва, че последващите доклади за изпълнението показват, че е необходимо да се положат повече усилия за спазване на препоръката; счита, че промените през последните четири десетилетия, по-специално тези, свързани с цифровизацията, включително ИИ, увеличаването на нетипичните форми на труд, изискват от държавите членки непрекъснато да адаптират своите действия, за да изпълняват задълженията си за създаване на пълна, солидна и последователна рамка на правата; освен това насърчава държавите членки да подкрепят съществуващите механизми за мониторинг на ЮНЕСКО, за да се подобри събирането на информация и данни за условията на живот и труд на професионалистите в СКТ и да се предостави информация за разработването на политики, основани на факти;
5. отбелязва, че експертите са идентифицирали липсата на определение за професионалисти в СКТ и на признаване на спецификите на техните условия на труд³⁴ като един от основните фактори, водещи до слаба социална закрила на професионалистите в СКТ; призовава държавите членки да признаят специфичното положение на професионалистите в СКТ, със съдействието на Комисията, като същевременно вземат предвид и при необходимост адаптират различните правила, приложими за самостоятелно заетите и наетите лица, за да се гарантира, от една страна, безпрепятствено прилагане на условията, свързани с техния статут, при тези, които имат такъв статут съгласно националното право, и от друга страна, да се постигне сближаване и да се подобри положението на лицата, които не са обхванати от такъв статут, като същевременно се насърчава транснационалната работа в Европа;
6. призовава Комисията да картографира съществуващите определения за професионалисти в СКТ във всички държави членки с цел да се допринесе за общо разбиране, което да бъде отразено в изготвянето на политиките на ЕС и в статистиката в областта на културата; счита, че такъв подход следва също така да бъде приведен в съответствие с Препоръката на ЮНЕСКО от 1980 г.;

Достъп до социална закрила и достойни условия на труд

7. насърчава държавите членки, които все още не са въвели специален статут за хората на изкуството и други професионалисти в СКТ, да го направят с цел улесняване на достъпа на професионалистите в СКТ до адекватна социална закрила, отговаряща на минималните стандарти в съответствие с Препоръката на Съвета от 8 ноември 2019 г. относно достъпа на работниците и самостоятелно заетите лица до социална закрила (2019/C 387/01); призовава държавите членки да премахнат съществуващите пропуски в достъпа до социална закрила, особено по отношение на СКТ; призовава държавите членки, които вече са въвели „статут на човека на изкуството“, редовно да наблюдават неговата адекватност и да го

³⁴

<https://eenca.com/eenca/assets/File/EENCA%20publications/Study%20on%20the%20status%20and%20workin g%20conditions%20of%20artists%20and%20creative%20professionals%20-%20Final%20report.pdf>

усъвършенстват, когато е необходимо, в същия контекст, като гарантират, че са обхванати всички професионалисти в СКТ, по-специално самостоятелно заетите лица, и като го адаптират към новите предизвикателства, породени от цифровизацията и пандемията от COVID-19; приветства държавите членки, които през последните години са извършили подобен преглед и адаптиране;

8. подчертава, че нетипичните модели на работа в сферата на културата и творчеството и високата степен на професионална и географска мобилност на професионалистите в СКТ както на национално равнище, така и на равнището на ЕС, водят до общи за целия Съюз проблеми по отношение на достъпа на професионалистите в СКТ до социална закрила; счита, че поради това са необходими целенасочени действия и засилена координация на равнището на Съюза, за да се гарантира, че всички професионалисти в СКТ, независимо от трудовия им статус, се ползват от всеобщ, ефективен и опростен достъп до адекватни и всеобхватни схеми за социална закрила; припомня необходимостта от адекватни и достъпни схеми за минимален доход за професионалистите в СКТ, които често се сблъскват с периоди на недостатъчни, нередовни или несигурни финансови средства, като същевременно подчертава, че такива схеми не следва да заместват справедливото и адекватно възнаграждение и достойните условия на труд в СКТ;
9. настоятелно призовава държавите членки да предприемат конкретни мерки, за да гарантират придобиването, запазването и преносимостта на правата между различните схеми, за да се даде възможност на професионалистите в СКТ, които често съчетават няколко работни места, сменят работата си или преминават от статут на наето лице към статут на самостоятелно заето лице, да се справят с нестабилните и фрагментирани доходи, неплатения труд и несигурността на работното място и да поддържат минимално ниво на доходи, като ефективно адаптират националните схеми за социална сигурност с цел всеобхватен достъп до социални обезщетения, включително обезщетения за безработица, в схемите за социална закрила, основани на вноски, и като ползват адекватно покритие, както и да улеснят участието им в случай на доброволни схеми за социална закрила; потвърждава, че правото на справедливо, подходящо и пропорционално възнаграждение, произтичащо от авторското право и сродните му права, трябва да бъде съвместимо със системите за социална закрила, по-специално достъп до пенсия въз основа на вноски, тъй като творческите кариери не са възрастово ограничени;
10. подчертава необходимостта от правилно определяне на трудовия статус на хората, работещи в СКТ, който съответства на действителните им форми на заетост; подчертава, че всички работещи лица са обхванати от достиженията на правото на ЕС в областта на трудовото право, както и от националното трудово право, и наред с другото, имат право на минимална работна заплата, колективно трудово договаряне, работно време и здравеопазване, право на платен отпуск и подобрен достъп до защита срещу трудови злоупотреби, обезщетения за безработица и болест, както и пенсии за възраст на базата на вноски; призовава държавите членки да засилят действията на правоприлагащите органи в областта на труда и да прилагат Конвенция № 81 на МОТ относно инспекцията на труда, като обърнат специално внимание на правилното класифициране на лицата,

работещи в СКТ;

Предизвикателства в трансгранични ситуации

11. подчертава цялостното значение на трансграничната мобилност за улесняване на творческата работа на специалистите в СКТ и за разширяване на възможностите за придобиване на нов професионален опит в чужбина;
12. подчертава, че гарантирането на безпроблемна координация и преносимост на правата между системите за социална закрила в държавите членки е важно, за да се гарантира ефективен достъп до социална закрила за специалистите в СКТ, които показват висока степен на трудова мобилност; призовава държавите членки да прилагат правилно и последователно Регламент (ЕО) № 883/2004 и Регламент (ЕО) № 987/2009; подчертава значението на бързото приемане и прилагане на тяхното преразглеждане;
13. отбелязва, че ориентирането в различните съществуващи системи продължава да бъде предизвикателство, особено за самостоятелно заетите и нестандартните работещи лица; изразява съжаление, че все още има много административни, финансови, данъчни и езикови пречки пред мобилността, и по-специално пред трансграничната преносимост на социалноосигурителните права, често поради различия в законодателството на държавите членки; подчертава, че специалистите в СКТ, упражняващи правото си на свободно движение, често са принудени да плащат множество вноски за социално и здравно осигуряване в няколко държави членки, без да могат да се възползват от тях; призовава за по-силна координация на равнището на Съюза, за да се преодолеят различията между националните системи и да се гарантира, че специалистите в СКТ, работещи в няколко държави, могат да се възползват от своите социални права;
14. счита, че разпространяването на информация относно правилата за координация на социалната сигурност в Европа и относно трансграничната мобилност на хората на изкуството на равнището на ЕС е необходимо и полезно за специалистите в СКТ; насърчава Комисията и държавите членки да укрепят съществуващите, а там, където няма такива, да създадат нови, адекватно финансирани информационни центрове за мобилност, които да са лесно достъпни на всички езици на ЕС и които ще помагат на специалистите в СКТ да събират цялата необходима секторна информация за условията на труд, мобилността, данъчното облагане и обезщетенията за социална защита;
15. счита, че автоматизираният обмен на информация чрез електронен обмен на данни за социалната сигурност (EESSI), който има за цел – посредством административно сътрудничество – да позволи на мобилните професионалисти да работят безпроблемно в Европа, има голям потенциал за специалистите в СКТ; изисква от Комисията да гарантира, че в EESSI са отчетени специфичните особености на моделите на работа и трудовата мобилност в СКТ и че са обхванати всички професионалисти в СКТ въз основа на неотдавнашното съобщение относно цифровизацията при координацията на системите за социална

сигурност³⁵;

16. отбелязва неотдавнашния ангажимент на Комисията в пилотните дейности на Европейския паспорт за социална сигурност (ESSPASS) и я насърчава да ускори тяхното изпълнение; отново призовава Комисията да представи законодателно предложение за инициатива за ESSPASS, която би могла да гарантира ефективно идентифициране, проследимост, обобщаване и преносимост на социалноосигурителните права и да подобри прилагането на правилата на Съюза относно трудовата мобилност и координацията на системите за социална сигурност на пазара на труда, за да се гарантират равни условия за работниците и предприятията от Съюза; подчертава, че е важно се гарантира, че европейските граждани могат да упражняват своите права на социалноосигурително покритие и трансгранични права под формата на лесен цифров инструмент; подчертава, че бързата проверка на осигурителния статус и вноските може да помогне в борбата с недекларирания труд и неспазването на механизмите за определяне на заплатите в приемащата държава, измамите и злоупотребите със социалноосигурителни обезщетения и да даде възможност на социалноосигурителните институции, инспекциите по труда и доставчиците на здравно обслужване да проверяват спазването на изискванията чрез кръстосани препратки между базите данни; подчертава, че ESSP би улеснил също така проследяването на социалноосигурителните вноски и обезщетения, като например пенсионните права, и би ги направило по-лесни за прехвърляне и по-ефективни за предотвратяване на измами в областта на социалната сигурност, като например измами с подизпълнители, фиктивна самостоятелна заетост, недеклариран труд и неплащане на социалноосигурителни вноски; призовава за прилагане на решението за ESSPASS в СКТ, като се гарантира, че то отговаря на особеностите на секторите и специфичните нужди на самостоятелно заетите лица;
17. призовава Комисията и държавите членки, в сътрудничество с Европейския орган по труда, да улеснят, чрез предоставяне на лесно достъпна информация, пълното прилагане на приложимите колективни трудови договори в държавата на местоназначение спрямо командированите професионалисти в СКТ и прилагането на правото на Съюза, за да им гарантират подходяща защита, когато те упражняват правото си на свободно движение, и да водят борба с нередностите от трансграничен характер;
18. приветства новата схема за мобилност „Culture Moves Europe“ („Културата движи Европа“) в рамките на програмата „Творческа Европа“, която предлага безвъзмездни средства за мобилност за хора на изкуството и други професионалисти в СКТ; призовава Комисията и държавите членки да продължават да укрепват и подобряват подобни инициативи и да им предоставят по-адекватно финансиране, което да позволи разширяването на тази схема, за да се достигне до възможно най-широк кръг от професионалисти в СКТ и аудитории, както и насърчаването на европейските копродукции, включително с участието на

---

³⁵ Съобщение от Комисията до Европейския парламент, до Съвета, до Европейския икономически и социален комитет и до Комитета на регионите относно цифровизацията при координацията на системите за социална сигурност: улесняване на свободното движение в рамките на единния пазар, 6.9.2023 г., COM(2023)501 final.

държави извън ЕС;

19. подчертава значението на конкурсите и инициативите, общи за целия Съюз, които показват богатството и многообразието на европейската култура и допринасят за европейското чувство на принадлежност и идентичност, като например Европейската филмова награда на публиката, присъждана от Европейския парламент и European Film Academy, и Наградата за литература на Европейския съюз; призовава Комисията да преразгледа и укрепи допълнително конкурсите или инициативите, организирани изключително в рамките на Съюза, както и да насърчава и улеснява нови конкурси и инициативи, като например ежегоден певчески конкурс между държавите членки за насърчаване на културата и туризма в Съюза;

Справедливи възнаграждения, практики и финансиране

20. категорично заявява, че работата в областта на културата е професионална дейност и като такава трябва да бъде справедливо и адекватно възнаграждавана, което да отразява действителното ниво на образование, компетентност и професионален опит и да осигурява достоен стандарт на живот; изразява загриженост във връзка с факта, че СКТ се считат за нископлатени сектори, като 38% от професионалистите в СКТ са в трите децила с най-ниски заплати³⁶; приветства неотдавнашното приемане на Директива (ЕС) 2022/2041 на Европейския парламент и на Съвета³⁷, призовава държавите членки бързо да транспонират тази директива, като обърнат специално внимание на СКТ;
21. осъжда всички форми на нископлатен или неплатен труд, като например практиката да се предлага заплащане за културен и творчески труд под формата на възможност за представяне на творбите, както и да не се отчита нерегистрираното работно време като работно време, и неплатените стажове³⁸, които могат да възникнат в резултат на широко разпространения дисбаланс на силите в договорните отношения;
22. изразява съжаление относно преобладаващите практики на забавени плащания в СКТ, което сериозно засяга платежоспособността както на самостоятелно заетите лица, така и на МСП, осъществяващи дейност в сектора, и задълбочава социално-икономическите различия между професионалистите в СКТ; подчертава необходимостта държавите членки да прилагат Директива 2011/7/ЕС³⁹, включително по отношение на предприятията в СКТ;
23. припомня значението на авторското право и сродните му права в СКТ и на правилното им прилагане, което гарантира, че авторите и артистите изпълнители в качеството им на носители на права получават справедливо възнаграждение за използването на техния труд; призовава за пълноценно транспониране и

---

³⁶ Eurofound, Проучване на работната сила

³⁷ Директива (ЕС) 2022/2041 на Европейския парламент и на Съвета от 19 октомври 2022 г. относно адекватните минимални работни заплати в Европейския съюз (ОВ L 275, 25.10.2022 г., стр. 33).

³⁸ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2023-0239_BG.html

³⁹ Директива 2011/7/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 16 февруари 2011 г. относно борбата със забавяне на плащането по търговски сделки, ОВ L 48, 23.2.2011 г., стр. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2011/7/oj>

- прилагане на Директивата за авторското право⁴⁰ в съответствие с нейните цели;
24. призовава Комисията да подкрепя държавите членки в осигуряването на адекватно, справедливо, подходящо и пропорционално възнаграждение за хората на изкуството и творците за използването на техния творчески труд с подходящи механизми и чрез общ и специфичен за сектора социален диалог в съответствие със законодателството на Съюза;
  25. подчертава необходимостта от улесняване на законния достъп до съдържание и нуждата от борба с пиратството и други форми на незаконно използване, по-специално на цифровия единен пазар;
  26. счита, че справедливото и адекватно възнаграждение на писателите и композиторите е съществена част от техните условия на труд и препитание; изразява загриженост относно използването на различни форми на договори за „изкупуване“, които могат да доведат до злоупотреби и принудителни практики, при което се заобикалят правата и принципите на ЕС относно справедливо възнаграждение и се потвърждава дълбокия дисбаланс на силите между договарящите се страни; изразява загриженост относно все по-честото използване на такива договори, които често се сключват под чужда юрисдикция в определени сектори; настоятелно призовава държавите членки да гарантират, че договорните споразумения в СКТ са в пълно съответствие с членове 18, 19 и 20 от Директивата за авторското право, така че да се прилагат правата на авторите и артистите изпълнители в това отношение; изисква от Комисията да направи оценка и да следи отблизо това положение; изисква от Комисията внимателно да оцени съвместимостта на разпоредбите за „изкупуване“ и на разпоредбите относно избора на право и юрисдикция, които често заобикалят европейските правила, както и необходимостта от премахване на тези и всякакви други вредни практики, налагани на творците, в контекста на съществуващите и предстоящи инициативи;
  27. изразява загриженост относно принудителните практики на изкупуване, застрашаващи условията на труд и препитанието на европейските творци; приветства предстоящото проучване, което Комисията ще започне по този въпрос, и отправя искане към Комисията да предложи необходимите инициативи за преодоляване на тези практики на равнището на Съюза, като вземе предвид заключенията и препоръките в него;
  28. призовава държавите членки да увеличат усилията си за предотвратяване на недекларирания труд, за признаване и регулиране на нерегистрираното работно време и за премахване на практиките на фиктивна самостоятелна заетост в СКТ, включително чрез засилване на действията на правоприлагащите органи в областта на труда, с участието на социалните партньори; подчертава ролята на ЕОТ в това отношение, по-специално във връзка с предоставянето на информация за мобилните професионалисти в СКТ, обмена на информация между държавите членки, съвместните и съгласувани инспекции и оценките на риска по отношение

---

⁴⁰ Директива (ЕС) 2019/790 на Европейския парламент и на Съвета от 17 април 2019 г. относно авторското право и сродните му права в цифровия единен пазар и за изменение на директиви 96/9/ЕО и 2001/29/ЕО, ОВ L308, 17.5.2019 г., стр. 92 – 125, ELI:<http://data.europa.eu/eli/dir/2019/790/oj>

на специфични за сектора предизвикателства;

29. отчитайки обичайните за тези сектори особености на работното време, счита, че трябва да се спазва равновесието между професионалния и личния живот;
30. подчертава, че е важно да се поддържат здравето и безопасността на работното място; призовава Комисията да насърчи признаването на професионалните заболявания, свързани със специфичните дейности в СКТ, компенсацията за тях и тяхната превенция;
31. отново призовава държавите членки да осигурят стабилно и предвидимо финансиране и да диверсифицират източниците на подкрепа за СКТ, да се въздържат от финансови съкращения на съществуващото финансиране и да увеличат финансовата си подкрепа за тези сектори, като по този начин увеличат вероятността професионалистите в СКТ да получат финансиране;
32. счита, че източниците на публично финансиране в СКТ имат отговорност да насърчават справедливи практики, и призовава за включването на справедливи принципи в техните стратегии за финансиране, след консултации със социалните партньори; настоява, че всички професионални институционални ангажименти на професионалистите в СКТ следва да бъдат справедливо възнаграждавани, като се вземат мерки срещу заместването на полагаания труд с фиктивно доброволчество;
33. призовава източниците на публично финансиране на равнището на ЕС, на национално, регионално и местно равнище да въведат и прилагат социалната клауза чрез условия за използването на публично финансиране и обществени поръчки, за да се гарантира справедливо и адекватно възнаграждение и условия на труд на професионалистите в СКТ по цялата верига на подизпълнение, като се отчитат аспектите, свързани с пола, за да се гарантира равен достъп до творчески и производствени ресурси и равно заплащане, в съответствие с колективните трудови договори, когато има такива, както и да насърчават постигането на колективно договорени решения, ако такива не са налице;
34. счита, че финансираните от Съюза програми и проекти в СКТ, като например „Творческа Европа“, следва да гарантират спазването на всички трудови и социални задължения съгласно правото на Съюза и националното право или колективните трудови договори, както и да допринасят за прилагането на принципите на Европейския стълб на социалните права в СКТ; отправя искане към Комисията да гарантира, че следващият цикъл на програмите на Съюза в областта на СКТ е в съответствие с тези принципи, включително чрез въвеждането на социални условия, подобно на други области на политиката на ЕС, които да включват, наред с другото, задължението за справедливо възнаграждение на професионалистите в СКТ за техния труд, включително за времето, посветено на творческо търсене, репетиции, подготовка и изпълнение, със задна дата, като се вземат предвид особеностите на кандидатите и на СКТ като цяло, както и като се обърне дължимото внимание на това административната тежест да не се увеличава непропорционално;
35. припомня, че процедурите за кандидатстване за финансиране от ЕС, включително по програмата „Творческа Европа“, все още са прекалено трудоемки и създават

ненужни пречки за потенциалните бенефициери; поради това призовава Комисията да опрости допълнително тези процедури, за да гарантира справедлив достъп до финансиране от Съюза;

36. счита, че устойчивото публично финансиране е от основно значение за гарантиране на устойчива, многообразна и демократична културна и творческа екосистема; призовава държавите членки и Комисията да увеличат значително финансовата подкрепа за СКТ, а държавите членки – да определят минимална цел от 2% от държавните публични разходи за СКТ, които генерират до 4% от БВП на ЕС; призовава всички участници от Съюза да увеличат финансирането за култура във всички програми на Съюза и да засилят полезните взаимодействия, както и да въведат необходимите промени в надзора на МФР, за да се отчетат инвестициите в културата в целия европейски бюджет;
37. изразява съжаление, че по-голямата част от държавите членки не са постигнали инвестиционната цел за заделяне на 2% от Фонда за възстановяване и устойчивост за СКТ в националните планове за възстановяване и устойчивост (НПВУ) на държавите членки, както беше поискано от Парламента;

Ролята на социалните партньори и колективното трудово договаряне

38. припомня, че професионалистите в СКТ имат свободата и правото да създават и членуват в профсъюзи и професионални организации, които ги представляват и да участват системно и пълноценно в процеса на изготвяне на политики в областта на културата и заетостта; призовава държавите членки да засилят социалния диалог на равнището на Съюза, на национално и секторно равнище в съответствие с препоръката на Съвета относно укрепване на социалния диалог, като гарантират, че са представени всички професионалисти от всички сектори на културата и творчеството, както и че обхватът на колективното договаряне е широк, така че да се осигурят достойни условия на труд и справедливо и адекватно заплащане; призовава държавите членки да гарантират ефективното прилагане на правото на колективно договаряне в СКТ;
39. отбелязва, че обхватът на колективното договаряне в СКТ в държавите членки се различава значително; счита, че силното колективно договаряне допринася решително за адекватно ниво на защита, гарантирано от минимална работна заплата, за справедливо възнаграждение, трудови права, добри условия на труд, както и за разпоредби за обучение и професионално развитие и защита на здравето и безопасността на работещите; призовава Комисията и държавите членки да подкрепят социалния диалог на всички равнища и колективното договаряне и да подобрят неговия обхват в СКТ; във връзка с това насърчава Комисията и държавите членки, заедно със социалните партньори, да работят за постигане на минимум 80% обхват на колективното договаряне до 2030 г., което следва да се отрази и в СКТ, както и да оценяват редовно напредъка към постигането на тази цел;
40. приветства публикуването от Комисията на „Насоки относно прилагането на конкурентното право на Съюза към колективните трудови договори във връзка с условията на труд на самостоятелно заетите лица, работещи сами“, включително

самостоятелно заетите автори или артисти изпълнители, работещи сами, в които се предлага по-голяма защита за творците и самостоятелно заетите лица в СКТ; призовава държавите членки да гарантират, че националните органи за защита на конкуренцията ефективно прилагат насоките; призовава Комисията да следи за прилагането на насоките от националните органи за защита на конкуренцията с подкрепата на Европейската мрежа по конкуренция и в консултации с европейските социални партньори, както и с авторите, хората на изкуството, артистите изпълнители и културните дейци, за да се гарантира последователното им прилагане;

41. подчертава, че повечето самостоятелно заети лица в СКТ, работещи сами, имат слабо влияние върху собствените си условия на труд; отбелязва, че макар да не са напълно интегрирани в стопанската дейност на своя възложител по същия начин като наетите лица, някои самостоятелно заети лица може да не са напълно независими от своя възложител или да не разполагат с достатъчно сила за договаряне; следователно подчертава, че колективното договаряне за самостоятелно заетите лица, работещи сами, е ефективен инструмент за гарантиране на по-добри условия на труд, включително заплащане;
42. призовава държавите членки и социалните партньори да се стремят към справедливо и адекватно заплащане на труда в СКТ, което да отразява действителното ниво на образование, компетентност и професионален опит; във връзка с това призовава държавите членки да насърчават колективните трудови договори за определяне на заплатите в СКТ;

Образование, възможности за обучение и професионално развитие

43. изразява опасения във връзка с все по-ограниченото пространство, посветено на образованието в областта на изкуствата в националните учебни програми в началното и средното образование; отбелязва със загриженост, че финансови пречки често възпрепятстват достъпа на младите хора в уязвимо или неравностойно положение, особено с увреждания, до висше образование в областта на изкуствата и културата; призовава държавите членки да гарантират равен достъп до образование в областта на изкуствата, по-специално до висше образование; настоятелно призовава държавите членки да заделят подходящи финансови и човешки ресурси за укрепване на творческите дисциплини чрез подхода НТИИМ на всички етапи на образованието в учебните и извънкласните дейности; отправя искане към Комисията да направи оценка на потенциалните модели за компенсиране на обществените творчески и културни организации, които улесняват свободния достъп на младежи под 18 години до културни събития и образование;
44. изразява загриженост относно липсата на яснота и информация на студентите и младите хора, наскоро завършили висше образование, които навлизат на пазара на труда, относно условията на труд и практиките, включително разбиране за статута на наето и самостоятелно заето лице; призовава държавите членки да въведат или засилят приобщаващите мерки, за да гарантират, че младите хора, особено тези, които обикновено са в неравностойно положение на пазара на труда, имат достъп до информация за възможностите за заетост, справедливите практики и техните

права, наред с другото съгласно приложимата рамка за авторското право, и задълженията съгласно трудовото право на Съюза и националното трудово право;

45. подчертава, че достъпът до европейското пространство за образование е от основно значение за творческото търсене и професионалното развитие на учителите и младите професионалисти в СКТ; призовава държавите членки да гарантират, че висшето образование по изкуства е напълно интегрирано в европейското пространство за образование; настоятелно призовава Комисията и държавите членки да работят за повишаване на стойността на образователните степени, свързани с изкуството и културата, както и за автоматични системи за взаимно признаване и сертифициране на дипломи и други квалификации и умения, резултати от обучението и периоди на обучение в чужбина, които да позволяват съпоставимост и да гарантират трансграничната преносимост на артистичните компетентности и умения на работещите в СКТ;
46. настоява, че е важно да се инвестира в ученето през целия живот за професионалистите в СКТ; подчертава важното значение на мобилността на равнището на ЕС за обмен на идеи и практики, насърчаване на межкултурното сътрудничество и подобряване на кариерното развитие, включително възможности за обучение, в секторите на културата и творчеството; счита, че са необходими удвоени усилия за укрепване и разширяване на възможностите за образование и професионален обмен на европейско равнище, които да станат по-приобщаващи; настоятелно призовава държавите членки и Съюза да определят по-прецизно нуждите на професионалистите в СКТ и да координират по-добре политиките си в сферата на културата, образованието и заетостта, така че тези политики да се справят по-адекватно със специфичните предизвикателства в секторите на културата и творчеството;
47. подчертава ролята, която микроудостоверенията може да играят, ако се използват по съгласуван и стандартизиран начин, включително в областта на цифровите и творческите умения и квалификации, като същевременно признава допълващия им характер спрямо официалните квалификации; призовава Комисията и държавите членки да разработят европейска екосистема за микроудостоверения в съответствие с препоръката на Съвета и да гарантират тяхната преносимост в цяла Европа;
48. изразява загриженост във връзка с липсата на системи за подкрепа на професионалния преход за хората на изкуството и професионалистите в СКТ, които се нуждаят от преквалификация; смята, че това е от особена важност за професионалистите, чиито професии са повлияни, наред с другото, от цифровизацията, или за тези, упражняването на чиято професия зависи от физическите им способности, като например танцьори, певци и музиканти; призовава държавите членки и Комисията, в консултация със социалните партньори и в контекста на целите на Европейската година на уменията и Европейския пакт за уменията, да инвестират в повишаване на квалификацията и преквалификация чрез схеми за учене през целия живот и програми за развитие на уменията, включително чрез партньорства с всички заинтересовани участници, събиране на добри практики, системи за техническо и професионално образование и обучение, позволяващи на професионалистите в СКТ да развият

нови знания и умения в областта на цифровите технологии, предприемачеството, правото и други подходящи знания и умения, включително грамотност в областта на ИИ, социални и трансверсални умения, в рамките на секторите на културата и творчеството и извън тях;

49. приветства разработването на европейска рамка за съдържание, предназначено за цифровото образование, в чиято основа ще бъдат културното и творческото многообразие; призовава държавите членки да изпълнят препоръките по подобаващ начин в своите национални училищни и образователни системи; отново призовава Комисията да представи предложение за директива относно качествените стажове и подчертава значението на наличието на платени качествени стажове в СКТ;
50. призовава социалните партньори да насърчават обучението и развитието на умения; призовава Европейската комисия да подкрепя сътрудничеството между съветите по уменията, когато има такива, и обмена на добри практики между държавите членки;
51. счита, че професионалистите в СКТ могат да работят в повече от един сектор, като например развлекателния и спортния сектор; счита, че тези сектори играят основна роля и за сближаването на европейските народи чрез преживения опит от конкурсите на Съюза; поради това подчертава, че е важно да се гарантира здрава и балансирана екосистема в секторите на културата, творчеството (СКТ), развлеченията и спорта;

Равенство на половете и мерки за борба с тормоза и дискриминацията на работното място в секторите на културата и творчеството

52. подчертава, че жените често са жертви на сексизъм, стереотипи, свързани с пола, и сексуален тормоз и обикновено печелят по-малко от мъжете на същите позиции; призовава държавите членки да удвоят усилията си за премахване на сексуалния тормоз в секторите на културата и творчеството и да гарантират безопасни и здравословни работни места, включително чрез обмен на добри практики; във връзка с това приветства предложението на Комисията за директива относно борбата с насилието над жени и домашното насилие и очаква бързото ѝ приемане; призовава държавите членки, в сътрудничество със социалните партньори, за бързо транспониране и прилагане на Директивата относно прозрачността на заплащането и за укрепване на задължителните мерки за прозрачност на заплащането в СКТ, като например правото на информация относно нивата на заплащане, отчетността на дружествата и колективното договаряне; отправя искане към Комисията и държавите членки да укрепят съществуващите или, ако няма такива, да създадат нови механизми за стимулиране и структури за гарантиране на равни възможности в кариерата, особено за жените, ЛГБТИК+, лицата в неравностойно положение и тези от малцинствените групи, включително, когато е целесъобразно, чрез механизми за финансиране;
53. отбелязва, че поради често несигурните условия на труд и структури с неравнопоставеност на силите СКТ са изложени на над средния риск от сплашване и дискриминация, като 86% от профсъюзите в развлекателния сектор

изразяват загриженост относно сексуалния тормоз на работното място⁴¹; отбелязва, че в развлекателния сектор особено засегнати са подсекторът на развлекателните събития на живо и подсекторът на филмовата/телевизионната продукция⁴²;

54. настоятелно призовава държавите членки, в сътрудничество със социалните партньори, да премахнат системните бариери, които правят професионалистите в СКТ уязвими, и да разработят всеобхватен и координиран секторен отговор за предотвратяване, справяне и премахване на насилието и тормоза, включително чрез ясни линии на отговорност в процедурите за докладване и защита, като предвидят и предоставят подходящи ресурси за независими структури, които да получават поверително съобщения за нелоялни практики и да предоставят правни насоки и съвети, да разследват стриктно докладваните случаи, да повишават осведомеността и да изготвят насоки за предотвратяване на тормоза чрез образование и обучение, включително за компетентните органи;
55. подчертава, че жените творци и жените, работещи в СКТ, в целия Съюз следва да имат по-голям достъп до ресурси за творчество и производство; отново призовава държавите членки, с участието на социалните партньори, да насърчават социалния диалог, включително чрез колективно договаряне, за преодоляване на неравенството между половете чрез осигуряване на равно заплащане за труд с еднаква стойност, представителство на ръководни и други позиции при вземането на решения, както и защита на равновесието между професионалния и личния живот; насърчава социалните партньори да подкрепят включването на жени и млади хора в ръководните си структури и сред договарящите се страни; във връзка с това призовава държавите членки бързо да транспонират и приложат Директивата относно равновесието между професионалния и личния живот⁴³; призовава държавите членки да гарантират, че дружествата и организациите, осъществяващи дейност в СКТ, ще приемат планове за действие в областта на равенството между половете с цел предотвратяване на тормоза на работното място в сътрудничество с представителите на работниците;
56. призовава държавите членки, които все още не са ратифицирали Конвенцията на МОТ относно насилието и тормоза, да го направят без забавяне; призовава освен това за бързо приемане на решението на Съвета за разрешаване на ратифицирането на Конвенцията във връзка с разпоредбите, които са в правомощията на Съюза;

Творческа свобода

57. настоява, че е необходимо да се гарантира свободата на художественото

---

⁴¹ Policy Brief on sexual harassment in the entertainment industry („Обзор на политиките, сексуален тормоз в развлекателната индустрия“), МОТ, 2020 г.

https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@ed_dialogue/@actrav/documents/publication/wcms_761947.pdf

⁴² Policy Brief on sexual harassment in the entertainment industry („Обзор на политиките, сексуален тормоз в развлекателната индустрия“), МОТ, 2020 г.

⁴³ Директива (ЕС) 2019/1158 на Европейския парламент и на Съвета от 20 юни 2019 г. относно равновесието между професионалния и личния живот на родителите и лицата, полагащи грижи, и за отмяна на Директива 2010/18/ЕС на Съвета, ОВ L 188, 12.7.2019 г., стр. 79, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2019/1158/oj>.

творчество и изразяване в цяла Европа, за да могат хората на изкуството да упражняват своята дейност в условията на солидарност, социално сближаване и равенство; отново призовава Комисията да разшири, като част от докладите относно принципите на правовата държава, главата относно наблюдението на свободата и плурализма на медиите, за да обхване също всички аспекти на свободата на изразяване, включително художествената и академичната свобода; призовава Комисията, в рамките на прегледа на изпълнението на плана за действие за демокрацията на ЕС, да постави чрез подходящи инициативи допълнителен акцент върху насърчаването и защитата на свободата на хората на изкуството да творят без цензура, политическа намеса или сплашване, включително криминализиране, като по този начин се гарантира упражняването на културните права на европейските граждани;

58. настоява, че справедливите социални и трудови условия и достойното и устойчиво равнище на възнаграждение, както и адекватният достъп до социална сигурност, са от решаващо значение за гарантиране на свободата на художественото изразяване за всички творци, като им осигуряват равни условия да упражняват своята дейност; припомня задължението на държавите членки и Съюза да пазят и защитават свободата на творчество и изразяване, и да подпомагат професионалистите в СКТ да упражняват тази свобода; призовава държавите членки, с активната подкрепа на Комисията, да разработят насоки за защита на творческата свобода като ценност на ЕС;
59. приканва Комисията и ЕСВД да консолидират и разширят мерките, по целесъобразност, в подкрепа на творците и другите професионалисти в СКТ, изложени на риск, особено вследствие на война или геополитическа нестабилност, при утвърждаването на тяхната свобода на художествено изразяване;

Цифрови предизвикателства

60. подчертава, че автоматизацията и ИИ са се превърнали в полезен инструмент за художествено творчество и че те могат също така да допринесат за създаването на работни места в СКТ и да обогатят възможностите за тяхното развитие, предизвикани от появата на нови професионални профили, особено когато се прилагат по начин, ориентиран към човека, така че хората да бъдат източник и бенефициер на технологичните иновации; същевременно изразява загриженост във връзка с последиците от нарастващата автоматизация в резултат от използването на машинно самообучение, роботиката и други работещи с данни технологии, като например асистирано създаване на съдържание, изкуствен дублаж, превод на реч към текст, както и автоматизирано извличане на метаданни и разпространение на мощни генеративни системи с ИИ за генериране на съдържание, включително използване на дълбинни фалшификати без съгласие, които могат да представляват особено предизвикателство за хората на изкуството и другите професионалисти в СКТ, изложени на риск да загубят работата си, правата си на възнаграждение, контрола върху своята работа, или да бъдат засегнати от влошаващи се условия на труд;
61. призовава Комисията, след консултация със социалните партньори, да разработи

стратегически подход на равнището на Съюза за предвиждане на въздействието върху работните места, методите на работа, условията на труд, повишаването на квалификацията, преквалификацията и нуждите от работна ръка, произтичащи от използването на тези нови технологии в СКТ; призовава държавите членки, с подкрепата на Комисията, да разработят, като част от този стратегически подход, планове за действие за обучение и образование, включително грамотност в областта на ИИ, и планове за действие за създаване на работни места и специфична за сектора финансова подкрепа и мерки за гарантиране на достъп до подходяща социална закрила за засегнатите от цифровизацията и загубата на работни места, свързана с ИИ;

62. призовава по-специално за насърчаване на социалния диалог и консултациите със СКТ, за да се гарантират равенство, културно многообразие, недискриминация и справедливост в системите с ИИ; призовава Комисията да приеме мерки за гарантиране на прозрачност и отчетност на системите и алгоритмите с ИИ, за да се избягват нежеланите предубеждения и дискриминацията в СКТ и да се гарантира равно третиране, приобщаване и най-добро използване на цифровите технологии в подкрепа на достойните условия на труд на професионалистите в СКТ, упражняването на техните права, и по-специално правото на справедливо, подходящо и пропорционално възнаграждение, в съответствие със законодателството на Съюза в областта на авторското право;
63. подчертава, че алгоритмичното управление създава нови предизвикателства за бъдещето на труда, като например технологичен контрол и наблюдение с цел проследяване на напредъка, времето и резултатите, и води до значително въздействие върху здравето и безопасността на работещите лица, по-специално върху психичното им здраве и правото им на неприкосновеност на личния живот и човешко достойнство, както и до дискриминационно третиране в процесите на набиране на персонал и други области, ако не е осигурен достатъчен човешки надзор; освен това изразява загриженост, че ИИ може да подкопае свободата и автономността на хората, включително на работното място; подчертава, че решенията, свързани с ИИ, в СКТ трябва да бъдат прозрачни, да избягват отрицателни последици за работещите и да се договарят между социалните партньори; призовава Комисията да обърне дължимото внимание на въздействието на ИИ върху правата и благосъстоянието на работещите лица в условията на все по-цифровизирано работно място в настоящата и бъдещата си законодателна дейност, включително чрез представяне на законодателно предложение относно ИИ на работното място;
64. отново призовава Комисията да направи оценка на предизвикателствата, породени от съдържанието, генерирано от ИИ, произтичащи от непрекъснато развиващите се бизнес модели, които рискуват да доведат до регулаторни пропуски, както и на въздействието на научноизследователската и развойна дейност в областта на ИИ и свързаните с него технологии върху СКТ, по-специално по отношение на авторството и справедливото възнаграждение на авторите и артистите изпълнители; призовава Комисията да направи оценка на степента, в която Общият регламент относно защитата на данните може да осигури бърза и ефективна защита срещу неразрешено извличане от страна на системи с ИИ на лични данни, както и доколко съществуващият текст и

изключенията за извличане на данни са адекватно балансирани, за да отговарят на изискванията на проверката на три етапа, включително в контекста на генеративния ИИ; подчертава необходимостта да се гарантира, че доставчиците на генеративен ИИ спазват задълженията, установени в евентуалния Законодателен акт за изкуствения интелект, и без да се засяга законодателството на Съюза или националното законодателство в областта на авторското право, документират и предоставят на обществеността достатъчно подробно обобщение на използването на данни за обучение, защитени съгласно законодателството в областта на авторското право;

65. подчертава нуждата цялата културна екосистема да бъде добре балансирана, за да може всяка от нейните части да се развива; счита, че работата за пълно възстановяване след пандемията от COVID-19, интегрирането и управлението на цифровите иновации и по-нататъшното укрепване на секторите, както и по-добрите условия за професионалистите, работещи в СКТ, са от първостепенно значение; отбелязва, че новите иновативни организационни форми на сдружаване, като например самоуправляващи се организации и културни кооперации, придобиват все по-голямо значение в СКТ; призовава държавите членки и Комисията да подкрепят тези организации и техните мрежи, като гарантират еднакво ниво на признаване чрез отчитане на техните особености при предлагането на инициативи, за да се гарантират високи стандарти на прозрачност, тяхното пълноценно и активно участие, включително в процесите на вземане на решения, и защитата на работещите в тях лица на национално и европейско равнище; призовава държавите членки да създадат подкрепяща среда за публично-частните партньорства, за да се улеснят иновациите в областта на политиките, което ще насърчи конкурентоспособността на творческите предприятия, тяхната продуктивност и осигуряването на достатъчно финансиране;
66. подчертава необходимостта от спешно преразглеждане на законите относно детския труд, които вече са неефективни поради широкото разпространение на непълнолетни създатели на съдържание в социалните медии; призовава Комисията и държавите членки да предложат разпоредби за защита на непълнолетните създатели на съдържание от рисковете да бъдат експлоатирани, като се вземат предвид новите предизвикателства, породени от новите технологии и платформите на социалните медии;

Предложения за мерки на Съюза

67. отправя искане към Комисията да представи, въз основа на член 153 и член 352 от Договора за функционирането на Европейския съюз, предложения за законодателни инструменти за създаване на всеобхватна рамка на Съюза („рамката“) за социалното и професионалното положение на хората на изкуството и другите професионалисти в секторите на културата и творчеството („професионалисти в СКТ“), по-специално: директива относно достойните условия на труд, като по този начин се допринесе за правилното определяне на техния трудов статус, както и едно или повече решения за събиране и публикуване на подходящи данни и за насърчаване на сътрудничеството и обмена на най-добри практики между държавите членки, включително чрез създаването

на европейска платформа, с цел формулиране на стандарти за качество и преглед на съответното развитие по отношение на статута и положението на професионалистите в СКТ, като се гарантира равнопоставеност между половете, с пълното участие на социалните партньори, както и за признаване на равнището на Съюза на специфичното положение на професионалисти в СКТ в съответствие с препоръките, изложени в приложението към настоящата резолюция;

68. счита, че публичните разходи за култура са социална инвестиция, която следва да се следи отблизо; призовава за включване на условията на труд и живот в СКТ в насоките за политиките по заетостта на държавите членки⁴⁴;
69. отново призовава Комисията да актуализира новата програма за култура и да включи като приоритетна област подобряването на условията на живот и труд на професионалистите в СКТ; призовава Комисията да включи сред своите политически приоритети за 2024 – 2029 г. подобряването на условията на живот и труд и справедливо заплащане в СКТ;
70. призовава държавите членки да увеличат амбицията по отношение на основния приоритет „Хора на изкуството и дейци на културата: укрепване на правата на работещите в СКТ“ в работния план на ЕС за културата за периода 2023 – 2026 г., като заложат по-амбициозни действия и цели, насочени към положението и условията на труд на професионалистите в СКТ;
71. отправя искане към Комисията да докладва на всеки две години на Европейския парламент и на Съвета за своя анализ на положението на професионалистите в СКТ в ЕС и за съответното развитие въз основа на събраните данни, както и за прилагането на инструментите, включени в рамката;
72. счита, че финансовите последици от исканите предложения следва да бъде обезпечени от съществуващите бюджетни средства; подчертава, че като се има предвид значението на СКТ за икономиките на Съюза и държавите членки, приемането и изпълнението на предложенията би довело до значително повишаване на финансовата ефективност и ефикасността и следователно ще бъде от полза както в икономически, така и в социален план, както ясно се посочва в проучването EPRS EAVA;

***

73. възлага на своя председател да предаде настоящата резолюция и приложените към нея препоръки на Комисията и на Съвета, а така също и на държавите членки.

---

⁴⁴ Решение (ЕС) 2022/2296 на Съвета от 21 ноември 2022 г. относно насоки за политиките по заетостта на държавите членки, ОВ L 304, 24.11.2022 г., стр. 67, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2022/2296/oj>.

ПРИЛОЖЕНИЕ КЪМ ПРЕДЛОЖЕНИЕТО ЗА РЕЗОЛЮЦИЯ: ПРЕПОРЪКИ ОТНОСНО СЪДЪРЖАНИЕТО НА ИСКАНИТЕ ПРЕДЛОЖЕНИЯ

Препоръка 1: общата цел на рамката

Общата цел на предложенията, за представянето на които е отправено искане към Комисията, е да се създаде рамка на Съюза за социалното и професионалното положение на хората на изкуството и другите професионалисти в секторите на културата и творчеството („професионалисти в СКТ“) („рамката“) с цел подобряване на тяхното социално и професионално положение.

Препоръка 2: инструментите, включени в рамката

Рамката следва да бъде съставена от следните предложения за законодателни инструменти, а именно:

- директива относно достойните условия на труд; и
- едно или повече решения, които допринасят за прилагането или допълването на достиженията на правото на Съюза в съответните области и с които се създава механизъм за структурирано сътрудничество и обмен на най-добри практики между държавите членки с цел формулиране на стандарти за качество и преглед на съответното развитие по отношение на статута и положението на професионалистите в СКТ, включително чрез създаването на платформа. Този механизъм следва да гарантира, че социалните партньори могат да участват пълноценно на национално равнище и на равнището на Съюза.

Препоръка 3: обхват на предложенията за законодателни инструменти

Рамката следва да обхваща всички професионалисти в СКТ с различни задачи, роли и способности, необходими за създаването на културни и творчески произведения и форми на изразяване, независимо от трудовия им статус.

Рамката следва да се съсредоточи, *наред с другото*:

- чрез директива, върху следните области:
  - правилното определяне на трудовия статус на професионалистите в СКТ, за да се даде възможност на държавите членки да определят правилно техния статус;
  - разработване на мерки за подобряване на условията на труд на работещите в СКТ, по-специално с цел гарантиране на справедливо и адекватно възнаграждение, достойни условия на труд и справедливи трудови практики;
- чрез едно или повече решения, включително решение за създаването на европейска платформа за социалното и професионалното положение на професионалистите в СКТ, върху следните области:
  - подобряването на статута на професионалистите в СКТ;
  - установяването на критерии за общо разбиране и признаване на

професионалистите в СКТ и тяхното специфично положение на равнището на Съюза. Тези критерии биха имали за цел да се гарантира, от една страна, безпрепятствено прилагане на условията, свързани със статута на професионалистите в СКТ, по отношение на тези, които имат такъв статут съгласно националното законодателство, и от друга страна, да се постигне сближаване и да се подобри положението на лицата, които не са обхванати от този статут.

- улесняването на ефективния достъп на професионалистите в СКТ до социална сигурност и социална закрила;
- подобряването на представителството и колективното договаряне на работещите в СКТ в сътрудничество със социалните партньори и в съответствие с препоръката на Съвета относно укрепването на социалния диалог в Съюза;
- насърчаването на транснационалната работа в Съюза, включително чрез улесняване на координацията и преносимостта на права между системите за социална закрила и на трансграничната мобилност в секторите на културата и творчеството;
- въвеждането на правила и условия за използването на публично финансиране с цел гарантиране на справедливото заплащане и справедливите условия на труд за професионалистите в СКТ, постигане на напредък по отношение на равенството между половете, в съответствие с колективните споразумения, когато има такива, и насърчаване на постигането на колективно договорени решения, ако такива не са налице;
- интегрирането на висшето образование в европейското пространство за образование, автоматично взаимно признаване и валидиране на резултатите от обучението и периодите на обучение в чужбина в секторите на културата и творчеството и развитие на възможности за обучение, кариерно развитие и преход за професионалистите в СКТ;
- премахването на систематичните пречки за борба срещу всички форми на дискриминация и насилие, основано на пола, и насърчаването на равенството между половете в секторите на културата и творчеството;
- ефективното гарантиране на творческа свобода като част от условията на труд за професионалистите в СКТ.

Комисията следва да анализира положението на професионалистите в СКТ в Съюза, да наблюдава съответните промени и прилагането на рамката. На всеки две години тя следва да докладва на Европейския парламент и на Съвета за своя анализ на положението на професионалистите в СКТ в Съюза, за съответните промени и за прилагането на рамката.

Препоръка 4: конкретните цели на решението(ята) относно създаването на европейска платформа

Следва да се създаде европейска платформа чрез едно или повече решения. Европейската платформа следва да преследва, наред с другото, следните конкретни цели:

- подобряване на информираността за условията на живот и труд на професионалистите в СКТ, включително за причините и регионалните различия

в тези условия, чрез основани на доказателства инструменти, сравнителен анализ и подходящи методологични инструменти за събиране на данни въз основа на работата на относими участници;

- тези данни следва да обхващат условията на труд, трудовия статус, равнището на възнаграждение, достъпа до социална сигурност и социална закрила, колективното представителство, защитата и обхвата на колективните трудови договори, излагането на пречки пред приобщаването и форми на дискриминация и насилие, основано на пола, както и равенството между половете и творческата свобода; данните следва да бъдат разбити по пол, възраст, увреждания, географско местоположение, размер на дружеството и специфичен сектор, доколкото е възможно;
- подобряване на взаимното разбиране за различните системи и практики, включително чрез картографиране на съществуващите определения за професионалисти в СКТ в държавите членки, намаляване на разпокъсаността и решаване на установените проблеми, по-специално трансграничните аспекти и статистическите данни за културата на равнището на Съюза;
- разработване на анализи на ефективността на различните мерки на политиката;
- създаване на инструменти и практики за взаимно обучение и ефективен обмен на информация и опит с цел сближаване на подходите на държавите членки, включително чрез база от знания за различни практики и предприети мерки;
- разработване на инструменти, като например насоки за прилагане, наръчници за добри практики и споделени принципи, за подобряване на положението във всички области, попадащи в обхвата, и оценяване на опита със съответните инструменти;
- улесняване и подкрепа за различни форми на сътрудничество между държавите членки чрез увеличаване на техния капацитет, улесняване на трансграничната мобилност и предприемане на съвместни дейности и оценяване на опита от такова сътрудничество, предприето от участващите държави членки; по-специално чрез платформата следва да се осъществява обмен на мнения с представители на държавите членки, създатели на политики и заинтересовани страни с цел насърчаване на мобилността, с по-широк акцент върху приобщаването и преодоляването на пречките, свързани с уврежданията;
- разработване на стратегия за образование и обучение, отчитаща особеностите на секторите на културата и творчеството;
- развиване и когато е целесъобразно, подобряване на капацитета за обучение на съответните органи и разработване на рамка за провеждане на съвместно обучение, включително с участието на социалните партньори;
- повишаване на осведомеността относно съответните проблеми и наличните решения сред професионалистите в СКТ, профсъюзите и други представителни организации на работниците, и съответните органи на държавите членки.
- улесняване на издаването на препоръки към държавите членки относно целите, определени в рамката.

**ПРИЛОЖЕНИЕ СПИСЪК НА ОБРАЗОВАНИЯТА ИЛИ ЛИЦАТА,
ПРЕДОСТАВИЛИ ИНФОРМАЦИЯ НА ДОКЛАДЧИЦИТЕ**

The following list is drawn up on a purely voluntary basis under the exclusive responsibility of the rapporteur. The rapporteur has received input from the following entities or persons in the preparation of the draft report, until the adoption thereof in committee:

Entity and/or person
АЕРО-ARTIS
Association Européenne des Conservatoires, Académies de Musique et Musikhochschulen (AEC)
Centre de Musiques Amplifiées
Coordinator European Writers' Council
Culture Action Europe
Europa Nostra
European Composer and Songwriter Alliance (ECSA)
European Grouping of Societies of Authors and Composers (GESAC)
European Labour Authority (ELA)
European Music Council
European Music Managers Alliance (EMMA)
European Trade Union Confederation (ETUC)
European Writers' Council - Fédération des Associations Européennes d'Écrivains (EWC - FAEE)
European Visual Artists (EVA)
Federation of European Publishers
Federation of European Screen Directors (FERA)
Future of Religious Heritage (FRH)
Independent Music Companies Association (IMPALA)
International Arts and Entertainment Alliance - Media, Entertainment and Arts division (UNI-MEI)
International Federation of Actors (FIA)
International Federation of Musicians (FIM)
International Labour Organization (ILO)
International Music + Media Centre (IMZ)
International Network for Contemporary Performing Arts (IETM)
Kunsten '92 on behalf of Europaplatform
Live DMA
On the Move
Opera Europe
Pearle* - Live Performance Europe
Prometheus21
Red Arrayan de Cultura, Patrimonio y Medio Ambiente
Society of Audiovisual Authors - SAA
The European Non-Governmental Sports Organisation (ENGSO)
UNESCO
Université libre de Bruxelles - Cultural Management

Ignasi Camós, Professor of Labor and Social Security Law at the University of Girona
Ricardo Morón Prieto, Professor of Labour and Social Security Law at Universidad Autónoma de Madrid

ИНФОРМАЦИЯ ОТНОСНО ПРИЕМАНЕТО ВЪВ ВОДЕЩАТА КОМИСИЯ

Член 58 – Процедура на съвместни комисии Дата на обявяване в заседание	20.4.2023
Дата на приемане	24.10.2023
Резултат от окончателното гласуване	+: 43 –: 5 0: 3
Членове, присъствали на окончателното гласуване	Asim Ademov, João Albuquerque, Gabriele Bischoff, Andrea Bocskor, Milan Brglez, David Casa, Jarosław Duda, Lucia Ďuriš Nicholsonová, Tomasz Frankowski, Cindy Franssen, Chiara Gemma, Hannes Heide, Alicia Homs Ginell, Agnes Jongerius, Petra Kammerevert, Niyazi Kizilyürek, Stelios Kypouropoulos, Katrin Langensiepen, Elena Lizzi, Martina Michels, Niklas Nienass, Max Orville, Dragoş Pîslaru, Peter Pollák, Dennis Radtke, Elżbieta Rafalska, Diana Riba i Giner, Daniela Rondinelli, Pirkko Ruohonen-Lerner, Monica Semedo, Andrey Slabakov, Michaela Šojdrová, Eugen Tomac, Romana Tomc, Sabine Verheyen, Marianne Vind, Theodoros Zagorakis, Milan Zver
Заместници, присъствали на окончателното гласуване	Ibán García Del Blanco, Marcel Kolaja, Pierre Larroustourou, Antonius Manders, Eugenia Rodríguez Palop, Rob Rookens, Kim Van Sparrentak, Salima Yenbou
Заместници по чл. 209, параграф 7, присъствали на окончателното гласуване	Matthias Ecke, Isabel García Muñoz, Ivars Ijabs, Franco Roberti, Thomas Rudner

ПОИМЕННО ОКОНЧАТЕЛНО ГЛАСУВАНЕ ВЪВ ВОДЕЩАТА КОМИСИЯ

43	+
PPE	Asim Ademov, David Casa, Jarosław Duda, Tomasz Frankowski, Cindy Franssen, Stelios Kypourouopoulos, Antonius Manders, Peter Pollák, Dennis Radtke, Eugen Tomac, Romana Tomc, Sabine Verheyen, Theodoros Zagorakis, Milan Zver, Michaela Šojdrová
Renew	Lucia Ďuriš Nicholsonová, Ivars Ijabs, Max Orville, Dragoş Pîslaru, Monica Semedo, Salima Yenbou
S&D	João Albuquerque, Gabriele Bischoff, Milan Brglez, Matthias Ecke, Ibán García Del Blanco, Isabel García Muñoz, Hannes Heide, Alicia Homs Ginel, Agnes Jongerius, Petra Kammerevert, Pierre Larrourou, Franco Roberti, Daniela Rondinelli, Thomas Rudner, Marianne Vind
The Left	Niyazi Kizilyürek, Martina Michels, Eugenia Rodríguez Palop
Verts/ALE	Katrin Langensiepen, Niklas Nienass, Diana Riba i Giner, Kim Van Sparrentak

5	-
ECR	Chiara Gemma, Elżbieta Rafalska, Rob Rooker, Pirkko Ruohonen-Lerner, Andrey Slabakov

3	0
ID	Elena Lizzi
NI	Andrea Bocskor
Verts/ALE	Marcel Kolaja

Легенда на използваните знаци:

+ : „за”

- : „против“

0 : „въздържал се“